

Dvikalbis ugdymas: kaip vaikui padovanoti ateities pranašumą jau šiandien?

Gyvename pasaulyje, kuriame kalbų įvairovė tampa neatsiejamą kasdienybės dalimi. Dvikalbystė vaikystėje vis dažniau laikoma privalumu, o vis daugiau šeimų Lietuvoje susiduria su dvikalbio ugdymo iššūkiais ir privalumais. Tai ypač aktualu tarptautinėse bendruomenėse, mišriose šeimose ar tėvams, siekiantiems suteikti vaikui platesnes galimybes ateityje.

Pranešimas žiniasklaidai

Dvikalbystė – tai ne tik papildoma kalba, bet ir platesnis pasaulio suvokimas, geresni bendravimo įgūdžiai bei ilgalaikės perspektyvos. Tačiau natūraliai kyla klausimai: kada geriausia pradėti? Ar dvikalbystė nesukels vaikui sunkumų? Kokie yra šio ugdymo metodo iššūkiai ir kaip juos įveikti?

Į šiuos klausimus atsako tarptautinio darželio „Katino Dienelės“ Fabijoniškių filialo vadovė Toma Vaišvilaitė.

Kada pradėti dvikalbį ugdymą?

Geriausias laikas pradėti – kuo anksčiau. Moksliniai tyrimai rodo, kad iki maždaug šešerių metų vaiko smegenys yra ypač imlios kalboms. Tai vadinamasis jautrusis laikotarpis, kai naujos kalbos įsisavinamos natūraliai, be sąmoningų pastangų. Vaikai geba atskirti skirtingas kalbines sistemas, nesąmoningai perjungti kalbas pagal situaciją ir netgi perimti skirtingus tarimo niuansus.

Jei šeimoje kalbama dviem kalbomis, patariama kiekvienam iš tėvų su vaiku bendrauti savo gimtąja kalba. Jei dvikalbystė diegiama ugdymo įstaigoje, svarbu, kad kalbos būtų vartojamos nuosekliai – skirtinguose kontekstuose ar su skirtingais žmonėmis.

Pavyzdžiui, vienas mokytojas su vaikais kalba viena kalba, kitas – kita. Be to, svarbu, kad abi kalbos būtų vartojamos natūraliai – ne tik mokymosi metu, bet ir kasdienėse situacijose, tokiose kaip žaidimai, valgymas ar bendravimas su draugais.

Jei vaikas dvikalbę aplinką patiria tik ugdymo įstaigoje, svarbu, kad kalbos nebūtų pateikiamos kaip atskiros pamokos, o taptų natūralia bendravimo dalimi. Tai padeda vaikams geriau atskirti abi kalbas ir išmokti jas be papildomo streso.

Svarbiausia – nespausti vaiko ir nekelti per didelių lūkesčių. Kalbos mokymasis turi būti skatinamas žaismingai, natūraliai, per kasdienį bendravimą, kad vaikas jaustųsi saugiai ir patirtų mokymosi džiaugsmą.

Dvikalbystės nauda vaikams

Ankstyvasis dvikalbis ugdymas vaikams suteikia daug privalumų tiek intelektualiniu, tiek socialiniu aspektu. Dvikalbiai vaikai dažnai pasižymi geresniais kognityviniais gebėjimais – jie lengviau sprendžia problemas, turi stipresnę atmintį, geba greičiau perjungti dėmesį tarp skirtingų užduočių ir dažnai demonstruoja didesnę kūrybiškumą. Kadangi jie nuo mažens susiduria su dviem kalbinėmis sistemomis, jų smegenys tampa lankstesnės, o tai skatina efektyvesnę mąstymą ir greitesnę informacijos apdorojimą.

Be kognityvinių pranašumų, dvikalbystė teigiamai veikia ir socialinius įgūdžius. Dvikalbiai vaikai dažnai yra empatiškesni, jautresni kitų žmonių emocijoms bei labiau atviri skirtingoms kultūroms. Augdami dvikalbėje aplinkoje, jie įpranta prie skirtingų bendravimo modelių, lengviau supranta kitų žmonių požiūrį ir geba prisitaikyti prie įvairių socialinių situacijų. Tai ypač naudinga šiuolaikiniame globaliame pasaulyje, kuriame tarpkultūrinis bendravimas tampa vis svarbesnis.

Dar viena dvikalbystės nauda – geriau išvystytas kalbinis suvokimas. Dvikalbiai vaikai natūraliai lavina gebėjimą suvokti skirtingų kalbų struktūras, todėl vėliau jiems lengviau išmokti ir kitas užsienio kalbas. Jie greičiau perpranta gramatinės taisyklės, sklandžiau interpretuoja reikšmes ir geba taikyti skirtingas kalbines

konstrukcijas priklausomai nuo situacijos.

Dvikalbystė taip pat suteikia didesnes galimybes ateityje. Daugiau nei viena kalba praplečia akademinius bei profesinius horizontus, leidžia lengviau integruotis į skirtingas kultūrines aplinkas ir suteikia konkurencinį pranašumą darbo rinkoje. Dvikalbis ugdymas ne tik atveria duris platesniam pasaulio suvokimui, bet ir padeda vaikui tapti lankstesne, atviresne bei lengviau prisitaikančia asmenybe.

Galimi iššūkiai ir kaip su jais susidoroti

Nepaisant visų dvikalbystės privalumų, vaikų ugdymo procese gali kilti tam tikrų iššūkių, kuriuos svarbu suprasti ir tinkamai valdyti. Vienas dažniausiai pasitaikančių reiškinių – kalbų maišymas, kai vaikas viename sakinyje vartoja žodžius iš abiejų kalbų.

Tai natūralus dvikalbio mokymosi etapas, kuris rodo, kad vaikas aktyviai mokosi abiejų kalbų. Laikui bėgant ir palaikant suaugusiesiems, jis išmoksta jas atskirti ir vartoti tinkamame kontekste.

Kitas iššūkis – vienos kalbos dominavimas. Jei vaikas dažniau susiduria su viena iš kalbų, pavyzdžiui, jei šeimoje dažniausiai vartojama viena, o ugdymo įstaigoje kita, natūralu, kad stipresnė kalba gali pradėti vyrauti, o kita likti silpnesnė. Norint išlaikyti pusiausvyrą, svarbu užtikrinti, kad abi kalbos būtų vartojamos reguliariai ir natūraliai.

Svarbiausia suprasti, kad dvikalbystė yra procesas, kuriam reikia laiko ir nuoseklumo. Kiekvienas vaikas mokosi savo tempu, tad tėvams ir pedagogams svarbu kantriai palaikyti vaiką, skatinti jo smalsumą ir sukurti aplinką, kurioje dvikalbystė būtų natūrali bei džiuginanti patirtis.